

Stoletnica rojstva dr. Iva Juvančiča

Nova Gorica 3.12.1999 in Bovec 5.12.1999

Stoletnice rojstva dr. Iva Juvančiča – rojenega v Bovcu 5. decembra 1899 – so se spomnili Zgodovinsko društvo za severno Primorsko ter njegovi bovški rojaki. Zgodovinsko društvo je v petek 3. decembra 1999 pripravilo spominsko srečanje v Novi Gorici, v Bovcu pa so prav na dan Juvančičevega jubileja na župnišču odkrili spominsko ploščo.

V obilju okroglih miz, spominskih in drugačnih znanstvenih sestankov (simpoziji, zborovanja), pa tudi zaradi izjemnega porasta zgodovinskih in domoznanskih publikacij, je priprava vsakega od živih soočanj s preteklostjo povezana na eni strani s tveganjem, da morda nameravana prireditve spodleti prav zaradi številnih obveznosti ljudi, ki naj bi pri tem sodelovali, na drugi strani pa je potrebno pomisliti, da taka javna shajanja uspejo le, če najdejo primeren odmev v javnosti, da se jih udeležuje primerno število poslušalstva. Organizator novogoriške prireditve se je tega zavedal, zato je pripravil »milejšo« obliko znanstvenega sestanka in sicer, da so udeleženci govorili predvsem o svojih spominih na jubilaranta. Povabilu Zgodovinskega društva za severno Primorsko so se odzvali upokojeni duhovnik in Juvančičev dijak ter študent Jožko Kragelj, kobariški dekan msgr. Franc Rupnik, sodelavci ljubljanskega Inštituta za novejšo zgodovino mag. Boris Mlakar, dr. Nevenka Troha, prof.dr. Tone Ferenc in dr. Milica Kacin Wohinz, doc.dr. Andrej Vovko z Inštituta za biografiko in bibliografijo ZRC SAZU ter višji kustos Goriškega muzeja Inga Miklavčič Brezigar.

Dr. Ivo Juvančič ni bil poklicni zgodovinar, toda kot doktor teologije se je od svojih visokošolskih študijev dalje nenehno srečeval z zgodovino, zlasti svetopisemsko. Od tod do filozofije zgodovine, ki mu je bila posebno blizu, ni bila več dolga pot. Tako se je mogel po drugi svetovni vojni, ko je zapustil duhovniški stan, posvetiti zgodovini, vendar ne več svetopisemski, marveč v prvi vrsti zgodovini narodnoosvobodilnega boja primorskih Slovencev. Ob dr. Francetu Škerlu je bil prvi, ki je tako raziskavo zasnoval kot znanstveno delo, čeravno se ni mogel vselej izogniti miku, da ne bi v svoje objave vnašal tudi osebnih doživetij. Dr. Juvančič je ob svoja raziskovanja postavljala tudi pedagoško-znanstvene razsežnosti, kar sta na novogoriškem srečanju posebej naglaševala dr. Ferenc in dr. Kacinova. Toda Juvančiča moramo obravnavati kot kompleksno osebnost in ne le kot zgodovinarja.

Duhovnika Jožko Kragelj in Franc Rupnik sta v svojih spominih izrecno poudarila njegovo pedagoško delo na goriškem malem in bogoslovnem semenišču, zlasti za ohranjanje narodne zavesti mladih goriških slovenskih dijakov. Širjenje njihovih miselnih obzorij je omogočalo Juvančičevo poznavanje sodobnih evropskih filozofskih usmeritev. Osebnostne spomine sta obujala tudi dr. Vovko, ki je z Juvančičem sodeloval kot asistent Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani in etnologinja Miklavčičeva, ki je jubilaranta spoznala v zadnjem obdobju njegovega življenja. Mag. Mlakar in dr. Trohova sta na podlagi virov prikazala Juvančičevo mesto v dogajanjih druge svetovne vojne in časa, ki ji je neposredno sledil.

Gradivo z novogoriške Juvančičeve počastitve bo objavila revija Primorska srečanja. K temu moramo še dodati, da je Goriški muzej leta 1979 ob Juvančičevi osemdesetletnici izdal šesto številko Goriškega letnika kot *Juvančičev zbornik*. Zbornik je objavil tudi jubilarantovo bibliografijo, ki pa ne vsebuje objav po letu 1979.

Nedeljsko odkritje spominske plošče v Bovcu je bila spoštljiva oddolžitev krajanov, priznanje rojaku in njegovi celoviti življenjski poti. Na tej poti je bila tudi odločitev, ki ni požela povsod odobravanja. Očitno, da je čas opravil svoje in da za vsem doživetim ostaja le spoštovanje in ugled. Slavnostni govornik na bovškem slavju je bil zgodovinar Peter Stres, ravnatelj osnovne šole na Dobrovem v Brdih.

Dr. Ivo Juvančič je bil kritičen, spravljen, nepristranski in razumevač iskalec po preteklosti, bil je trdno zaverovan v sožitje različno mislečih. Vsi, ki smo pri njem iskali informacije in nasvete ali bili njegovi sodelavci, mu veliko dolgujemo.

Branko Marušič